

תקציר

עבודה זו חוקרת סוגיות שונות שעולות מתרגום של שמות פריטי מזון ובודקת אם יש הבדלים בין סופרות הכותבות על תרבות המוצא שלהן לקהל מתרבות אחרת לבין סופרות הכותבות על תרבות זרה להן ולקהלן מבחינת מתן הסברים על היבטים תרבותיים או אחרים של האוכל במקור, ואם כן – האם יש להסברים אלה השפעה על מידת ההנהרה בתרגום, ומה טיבה של השפעה זו.

לשם כך הבחנתי בין שתי קבוצות של ספרים: ספרים שבהם הסופרות כותבות על תרבות המוצא שלהן לתרבות יעד אחרת, וספרים שבהם הסופרות כותבות על תרבות אחרת לתרבות המוצא שלהן. בנוסף, כיוון שבשתי הקבוצות הללו אין התאמה בין התרבות שעליה מדובר בספר לבין תרבות המקור ולבין תרבות היעד, הבחנתי גם בין שתי רמות של תרגום: ברמה הראשונה הצגתי את האסטרטגיות התרגום שבהן השתמשו הסופרות עצמן לצורך התמודדות עם העברת פריטים קולינריים שונים משפת התרבות שעליה מדובר בספר לשפת תרבות המקור, ואילו ברמה השנייה הצגתי את האסטרטגיות שבהן השתמשו המתרגמים לצורך התמודדות עם העברת פריטים קולינריים שונים משפת תרבות המקור לשפת תרבות היעד.

השערת המחקר שעמדה בבסיס העבודה הייתה שסופרות שכותבות על תרבות המוצא שלהן יספקו פחות מידע על היבטים תרבותיים-חברתיים או אחרים של האוכל כי בשבילן המידע הזה מובן מאליו, ואילו סופרות שכותבות על תרבות הזרה להן ולקהלן ינהירו יותר משום שגם עבורן המידע הזה הוא בגדר מידע חדש. עבור המתרגם, עם זאת, המידע הזה הוא בגדר מידע חדש בכל אחת מהאפשרויות הללו, אך אם כבר ניתן הסבר במקור, שיערתי שלא יהיה לו צורך להנהיר בתרגום.

בעבודה זו נבדקו חמישה רומנים ותרגומם לעברית: **ירושלם של אובדן** לקיראן דסאי (Kiran

Desai, The Inheritance of Loss), **אדונית התבלינים** לצ'יטרה בנרג'י דיוואקרוני (Chitra

Banerjee Divakaruni, The Mistress of Spices) **חוג שמחת המזל** לאמי טאן (Amy Tan, *The*

Joy Luck Club), **חמשת רבעי התפוז** לג'ואן האריס (Joanne Harris, *Five Quarters of the*

Orange) **ותחת שמי טוסקנה** לפרנסס מאייס (Frances Mayes, *Under the Tuscan Sun*). כולם

נכתבו בשני העשורים האחרונים, שבהם הייתה פריחה קולינרית, הן בארץ והן בעולם. בזכות פריחה זו

יש היום הכרות עמוקה יותר עם חומרי גלם ועם מאכלים מרחבי העולם, אך לא בהכרח עם המטען התרבותי-חברתי שהם נושאים.

ממצאי העבודה מצביעים על כך שסופרות אשר כותבות על תרבותן אכן נוטות לספק פחות הנהרות מאשר סופרות הכותבות על תרבות זרה להן. כמו כן נמצא שקיים יחס הפוך בין שתי רמות התרגום – כאשר הסופרות סיפקו הנהרות במקור לא נמצאו כמעט הנהרות בתרגום, ואילו כאשר הסופרות לא סיפקו הנהרות במקור נמצאו יותר הנהרות בתרגום. עם זאת, כאשר מדובר בהיבטים תרבותיים-חברתיים או סמליים של פריטי מזון, כמות ההנהרות שנמצאו בתרגום הייתה מזערית, בתרגום של שני סוגי הספרים. נתון זה מרמז על כך שגם אם חומרי הגלם והמאכלים שהוזכרו מוכרים למתרגם, בין אם מדובר בספרים מקבוצה א' ובין אם מדובר בספרים מקבוצה ב', יתכן שהוא אינו מודע להיבטים התרבותיים-חברתיים או סמליים שנלווים אליהם בתרבות א', קל וחומר אם מדובר בחומרי גלם ומאכלים שזרים לו.